MLÁDEŽ

Tento dokument vysvětluje podpůrnou úlohu EU v oblasti politiky mládeže. Představuje strategii EU pro mládež na období 2019–2027 a její tři pilíře – zapojovat, propojovat a posilovat – prováděné prostřednictvím stěžejních programů, jako je Erasmus+, Evropský sbor solidarity a záruky pro mladé lidi. Dále nastiňuje úlohu Evropského parlamentu při utváření opatření na ochranu dětí, zajišťování bezpečnosti nezletilých osob na internetu a podpoře mechanismů, které mladým lidem umožňují se přímo účastnit tvorby politik EU.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Právním základem činnosti EU v oblasti mládeže jsou **články 6, 165 a 166** Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

— V **článku 6 SFEU** se uvádí, že „Unie má pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států. Oblasti těchto činností na evropské úrovni jsou: všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport".

— **Článek 165 SFEU** stanoví, že činnost EU je zaměřena na podporu rozvoje výměn mládeže a pedagogických pracovníků a podporu účasti mladých lidí na demokratickém životě Evropy.

— **Článek 166 SFEU** umožňuje EU provádět politiku odborného vzdělávání, jež podporuje a doplňuje činnost členských států.

Listina základních práv Evropské unie zajišťuje ochranu mladých lidí.

— **Článek 24** Listiny uznává práva dítěte, včetně práva na ochranu a péči, a také právo svobodně vyjadřovat své názory ve věcech, které se jej týkají.

— **Článek 32** zakotvuje zákaz dětské práce a ochranu mladých lidí při práci.

CÍLE

Politika zaměřená na mládež je vnitřní záležitostí členských států. Cílem opatření EU je proto podporovat a doplňovat opatření členských států. Současná strategie EU pro mládež vytyčuje několik cílů, jichž má být dosaženo v období 2019–2027:

— **Umožnit mladým lidem stát se tvůrci svého vlastního života, podporovat jejich osobní rozvoj a budovat jejich odolnost.** EU k tomuto cíli přispívá prostřednictvím svých stěžejních programů, které poskytují mladým lidem možnost vycestovat za dobrovolnickou činností a vzděláváním, jež podporují samostatnost a pokládají základy celoživotního učení.

— **Podněcovat mladé lidi k tomu, aby se stali aktivními občany a vybavit je v tomto ohledu nezbytnými zdroji.** EU podporuje občanskou angažovanost a demokratickou účast mladých lidí, zejména prostřednictvím mechanismů, které podporují dialog, neformální učení a iniciativy vedené mladými lidmi na místní, národní a evropské úrovni. K dosažení tohoto cíle EU podnikla řadu kroků, mezi

nimiž byla i podpora rozpracování 11 evropských cílů v oblasti mládeže, které vzešly z iniciativy „dialog EU s mládeží".

— **Zlepšit politická rozhodnutí** s ohledem na jejich dopad na mladé lidi, zejména v oblasti **zaměstnanosti, vzdělávání, zdraví a sociálního začleňování**. EU tak činí podporou meziodvětvového přístupu, který začleňuje otázky mládeže do všech příslušných oblastí politiky.

— **Pomoci vymýtit chudobu mladých lidí a všechny formy diskriminace a podporovat sociální začleňování.** Prostřednictvím svých programů financování podporuje EU členské státy při přijímání komplexního přístupu, který by měl zahrnovat například podporu zaměstnanosti, inkluzivní vzdělávání a cílená opatření pro mladé lidi s omezenými příležitostmi s cílem snížit nerovnosti a zajistit rovnou účast ve společnosti.

VÝSLEDKY

A. Strategický rámec

Strategie EU pro mládež na období 2019–2027strategie EU pro mládež vychází z usnesení Rady téhož názvu z roku 2018. Strategie se zaměřuje na tyto tři hlavní oblasti:

— **Zapojovat: podporou aktivní účasti** mladých lidí na občanském a demokratickém životě, především prostřednictvím dialogu EU s mládeží, který umožňuje strukturované výměny mezi mladými lidmi, mládežnickými organizacemi a tvůrci politik na všech úrovních.

— **Propojovat: propojováním mladých lidí** v celé EU i mimo ni prostřednictvím dobrovolnictví, vzdělávací mobility a zkušeností podporujících solidaritu a mezikulturní porozumění, k čemuž napomáhají zejména stěžejní programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity.

— **Posilovat: podporou posílení postavení mladých lidí** prostřednictvím kvality, inovací a uznávání práce s mládeží, jak je stanoveno v Evropské agendě práce s mládeží.

V červnu 2021 Komise v rámci této strategie jmenovala prvního koordinátora EU pro mládež, jehož úkolem je posílit meziodvětvovou spolupráci v rámci Komise. Kromě toho je tu ještě poradní výbor pro mládež vytvořený předsedkyní, který Komise zřídila v červenci 2025 a díky němuž se mohou mladí lidé přímo podílet na poskytování poradenství ohledně klíčových iniciativ EU, včetně opatření v oblasti klimatu, digitální transformace a sociálního začleňování.

B. Financování programů pro mládež ze strany EU

1. Program Erasmus+

Erasmus+ je stěžejní program financování EU na podporu vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu, který mladým lidem nabízí příležitost studovat, odborně se vzdělávat a vykonávat dobrovolnickou činnost v zahraničí. Na období 2021–2027 je 10,3 % rozpočtu programu Erasmus+, tj. více než 2,5 miliardy EUR, přiděleno na opatření týkající se mládeže.

Nedílnou součástí programu Erasmus+ se v roce 2021 stal projekt DiscoverEU. Tato iniciativa, která podporuje vzdělávání prostřednictvím cestování a mezikulturní výměny, nabízí mladým lidem ve věku 18 let příležitost poznávat Evropu po dobu až jednoho měsíce. Na období 2021–2027 je iniciativa podpořena vyčleněným rozpočtem ve výši 700 milionů EUR.

2. Evropský sbor solidarity

Evropský sbor solidarity, který vznikl v říjnu 2018, je iniciativa zaměřená na podporu solidarity, dobrovolnictví a občanské angažovanosti mezi mladými lidmi. Dává mladým lidem možnost účastnit se komunitních projektů v celé Evropě a řešit sociální výzvy, jako je začleňování, opatření v oblasti klimatu a humanitární pomoc. Na období 2021–2027 byl na tuto iniciativu přidělen rozpočet ve výši 1 miliardy EUR na podporu individuálních dobrovolnických i solidárních projektů iniciovaných mládežnickými organizacemi nebo neformálními skupinami.

C. Další iniciativy Unie

1. Posílená záruka pro mladé lidi

Systém záruk pro mladé lidi byl zaveden v roce 2013. Jde o nástroj, který mladým lidem umožňuje **využívat kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovské přípravy nebo stáže**, a to v období do čtyř měsíců poté, co se stanou nezaměstnanými nebo ukončí formální vzdělávání. Vzhledem k svému úspěchu byl tento systém v roce 2020 posílen na základě doporučení Rady nazvaného „Most k pracovním místům – posílení záruk pro mladé lidi“.

2. Mládež a média

On-line technologie mohou dětem a mladým lidem poskytnout jedinečnou možnost přístupu k digitálnímu vzdělávání a účasti na veřejné diskusi. Děti jsou však obzvláště zranitelné vůči možné újmě způsobené moderními technologiemi. Směrnice o audiovizuálních mediálních službách zajišťuje **ochranu nezletilých osob před obsahem, který by mohl narušit jejich vývoj**, bez ohledu na to, zda je nabízen tradičními provozovateli vysílání nebo službami na vyžádání (viz dokument 4.3.2 o politice v oblasti audiovizuálních děl a sdělovacích prostředků).

3. Evropský portál pro mládež

Evropský portál pro mládež je internetová stránka **pomáhající mladým lidem v celé Evropě objevovat řadu příležitostí, které Unie nabízí** v různých oblastech (např. dobrovolnictví, práce, učení, kultura a tvořivost).

4. Evropský týden mládeže

Každé dva roky pořádá Komise společně s Parlamentem Evropský týden mládeže, jehož cílem je nabídnout mladým lidem v EU akce a činnosti, které jsou pro ně připraveny ve všech zemích účastnících se programu Erasmus+, a představit jim různé možnosti mobility, kterých mohou využít.

5. Evropský rok mládeže 2022

Dne 22. prosince 2021 přijaly Parlament a Rada rozhodnutí (EU) 2021/2316 o Evropském roku mládeže (2022). Jeho cílem bylo zvýšit úsilí EU, členských států a regionálních a místních orgánů spolu s aktéry občanské společnosti o zlepšení

postavení, ocenění, podporu a zapojení mladých lidí, včetně těch s omezenými možnostmi. Ve svém usnesení ze dne 24. listopadu 2022 o odkazu Evropského roku mládeže 2022 Parlament vyjádřil přesvědčení o tom, že hledisko mladých lidí by mělo být začleněno do všech oblastí politiky a jejich účast by měla být i nadále prioritou rozhodovacího procesu EU. V lednu 2024 Komise zahájila „kontrolu z hlediska mládeže". Jedná se o nástroj, který má systematicky zajišťovat, aby byly pečlivě zvažovány dopady politik EU na mladé lidi.

6. Evropské hlavní město mládeže

Evropské fórum mládeže je autorem iniciativy „Evropské hlavní město mládeže", která vznikla v roce 2009. Každý rok se vybrané evropské město stane evropským hlavním městem mládeže a má příležitost vyzdvihnout inovační iniciativy zahájené mladými lidmi a určené mladým lidem.

7. Soutěž „Youth4Regions"

Soutěž „Youth4Regions" je určena mladým novinářům, kteří se zajímají o regionální politiku EU. Vítězové soutěže mohou **využít nabídky vzdělávání zaměřeného na evropská témata a mentorování zkušených novinářů** a mají možnost zúčastnit se tiskových cest Komise do členských států.

8. Akční plán pro mládež

Dne 4. října 2022 Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku představili akční plán pro mládež na období 2022–2027, jehož cílem je zapojit mladé lidi na celém světě do vnější činnosti EU. Dne 28. listopadu 2022 přijala Rada závěry, v nichž podpořila plán na zapojení mladých lidí po celém světě do tvorby politik. Děje se tak posílením jejich účasti na mezinárodních fórech a zapojení do nich a přidělením nezbytných zdrojů. Plán se zaměřuje na ochranu mladých aktivistů, posílení postavení mladých lidí, zdravotní péči a mobilitu.

9. Politiky na ochranu dětí

Dne 15. února 2011 přijala Komise sdělení nazvané „Agenda EU v oblasti práv dítěte", v němž znovu potvrdila závazek všech orgánů EU a členských států **prosazovat, chránit a naplňovat práva dítěte** ve všech příslušných politikách EU a převést tento závazek do konkrétních opatření. Parlament následně jmenoval koordinátora pro práva dětí, aby zajistil jejich začlenění do politik a právních předpisů EU. Mezi priority patří:

— bezpečnost hraček,

— zlepšení bezpečnosti videoher,

— bezpečnější internet pro děti a předcházení pohlavnímu zneužívání dětí na internetu,

— zdravé stravovací návyky ve škole,

— Evropská záruka pro děti, která má zajistit přístup ke zdravotní péči a vzdělávání,

— vymýcení dětské práce,

— boj proti obchodování s lidmi,

— duševní a emocionální zdraví dětí.

V roce 2016 přijaly Parlament a Rada směrnici o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, s cílem zajistit, aby děti mohly chápat a sledovat soudní řízení, uplatňovat své právo na spravedlivý proces a využívat opatření, která zabraňují opakování trestné činnosti a podporují jejich sociální integraci.

Na podporu práv dítěte a předcházení násilí páchanému na dětech a dalších zranitelných skupinách osob se zaměřuje rovněž program Občané, rovnost, práva a hodnoty na období 2021–2027.

Dne 24. března 2021 přijala Komise sdělení nazvané „Strategie EU pro práva dítěte", v němž si EU klade za cíl zajistit co nejlepší podmínky pro rozvoj a duševní pohodu dětí v EU i mimo ni.

Provádění politik EU v oblasti ochrany dětí je podporováno mechanismy, jako je Evropské fórum pro práva dítěte, platforma EU pro účast dětí a síť EU pro práva dětí. Kromě toho existuje řada nástrojů financování používaných na ochranu a prosazování práv dítěte.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament podporuje **iniciativy, které povzbuzují mladé lidi k realizaci evropských projektů**. Společně s Nadací mezinárodní ceny Karla Velikého v Cáchách vytvořil v roce 2008 cenu Karla Velikého pro mladé Evropany. Cena je každoročně udělována projektům, které podporují evropské a mezinárodní porozumění. Parlament rovněž organizuje vzdělávací programy „Vyslanci do škol" a „Euro8scola", jejichž cílem je přispět ke zlepšení znalostí mladých lidí o demokracii a hodnotách EU.

S cílem **podpořit aktivní občanství a zapojit mládež do své činnosti** vytvořil Parlament v roce 2014 Evropské setkání mládeže (EYE), které se koná každé dva roky ve Štrasburku. Ve stejném duchu byly vytvořeny internetové stránky Youth Hub jako platforma pro propojení mladých lidí, sdílení nápadů a prezentaci iniciativ vedených mladými lidmi, která nabízí prostor pro nepřetržitý dialog a pro představení příležitostí nad rámec samotného EYE.

Parlament se zabýval **dopadem pandemie COVID-19 na mládež a sport** a dne 10. února 2021 přijal usnesení, v němž zdůraznil výzvy, jimž mladí lidé čelí. Dne 13. září 2022 přijal Parlament usnesení o dopadu uzavření vzdělávacích, kulturních, mládežnických a sportovních aktivit z důvodu onemocnění COVID-19 na děti a mladé lidi v EU. Upozornil v něm na to, jak se duševní zdraví a pohoda mladých lidí během pandemie zhoršily, a vyzval k ucelenému přístupu EU, včetně investic do informovanosti a přístupu ke službám psychologické podpory.

Dne 18. května 2021 přijaly Parlament a Rada program „Evropský sbor solidarity" na období 2021–2027. Jeho rozpočet ve výši více než 1 miliardy EUR umožní účast přibližně 350 000 mladých lidí. Parlament trval na tom, aby byl program **přístupnější a inkluzivnější** pro mladé lidi, včetně těch s omezenými možnostmi.

Dne 21. listopadu 2023 Parlament ve svém hodnocení programu Evropský sbor solidarity v polovině období vyzval k tomu, aby financování tohoto programu bylo v příštím cyklu zdvojnásobeno, a bylo tak možné uspokojit poptávku po účasti v něm. Mimoto poslanci zdůraznili, že je třeba zvýšit povědomí o programu, neboť stále není dostatečné. Pro rozpočet EU na období 2028–2034 Komise navrhla sloučit Evropský

sbor solidarity s programem Erasmus+, přičemž celkový rozpočet by dosahoval výše přibližně 40 miliard EUR.

Dne 5. října 2023 přijal Parlament usnesení o nové evropské strategii pro lepší internet pro děti (BIK+). Tato strategie zajišťuje, aby **děti a mladí lidé byli v nové digitální dekádě na internetu chráněni a respektováni a aby byly posíleny jejich digitální schopnosti**. Parlament zdůraznil význam digitálního vzdělávání pro bezpečnost na internetu a vyzval k vytvoření evropské strategie proti šikaně a kyberšikaně ve školách.

Parlament rovněž připravuje **zprávy o provádění strategie EU pro mládež a záruky pro mladé lidi**, které se očekávají v polovině roku 2026. Podle předběžných zjištění se zapojení mládeže znatelně zlepšilo. Přispělo k tomu zejména uspořádání 28 dialogů s mladými lidmi politice, spuštění online platformy pro zapojení a vytvoření poradního výboru pro mládež. Do budoucna bude klíčová větší koordinace mezi cíli v oblasti mládeže, kontrolami z hlediska mládeže a odvětvovými politikami. Důležité bude i úsilí o širší začlenění zaměřené na mladé lidi z venkovských oblastí; mladé lidi pocházející z prostředí migrujících osob; mladé lidi, kteří se neúčastní organizovaných aktivit, jako jsou mládežnické skupiny, kluby nebo mimoškolní aktivity; a mladé lidi, kteří nepracují ani se neúčastní procesu vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET).

Výbor pro kulturu a vzdělávání v současné době pracuje na zprávě z vlastního podnětu nazvané „Dopad sociálních médií a online prostředí na mladé lidi“, která se očekává v roce 2026.

Tento dokument vypracovala tematická sekce Evropského parlamentu pro občany, rovnost a kulturu. Další informace k tomuto tématu naleznete na internetových stránkách Výboru pro kulturu a vzdělávání.

Léanne Emma Clara COSTES / Denise CHIRCOP
05/2026